

ELEKTRON TIJORAT TIZIMLARI VA SHAKLLARI

Alimatov Lazizjon Rasul o'g'li

Markaziy bank Toshkent shahar bosh boshqarmasi, Bosh iqtisodchi.

Annatatsiya: Ushbu tezisda Elektron tijorat tizimlari va shakllari haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlari: Elektron tijorat, Elektron tijorat tizimlari, Elektron tijorat shakllari, Elektron biznes, Elektron katalog, Elektron do'kon, Savdo internet-tizimlar.

Elektron tijorat tizimlarining funksional imkoniyatlari ularning egasiga va u ko'zlagan maqsadlarga qarab sezilarli darajada farq qilishi mumkin. Shunga ko'ra, tizim foydalanuvchilari uchun mavjud protseduralar va uning yordami bilan hal qilinishi mumkin bo'lgan vazifalar farq qilishi mumkin. Bu holda, Internet-texnologiyalarning hozirgi rivojlanish darajasi keng imkoniyatlarga ega bo'lgan ko'p maqsadli elektron maydonchalarni hamda mahsulotni namoyish etish va buyurtmalarni rasmiylashtirish kabi asosiy tijorat jarayonlarni amalga oshirilisini ta'minlovchi elektron savdo tizimlarni yarata oladi.

Shuning uchun, ko'p hollarda kompaniyalar faoliyatida elektron tijorat tizimlarini joriy etish faqat oqilona yondashuvga bog'liq va texnologiya nuqtai nazaridan deyarli cheksizdir.

Elektron tijorat tizimlarini tashkil etish shakli jihatidan umumiy va korporativ bo'lishi mumkin.

Elektron tijoratning umumiy tizimlari sifatida B2C segmentidagi Internet -do'konlar bo'lishi mumkin. Bu elektron tijorat tizimlari Internet-do'konning egasi va iste'molchi o'rtasida samarali o'zaro aloqasi uchun axborot muhitini yaratadi. Bunday saytlarning asosiy afzalligi bilimli joylashuvi va siljيتish siyosati evaziga doimiy ravishda kengayib boradigan mahsulotlar katalogi va ko'plab doimiy mijozlar tufayli keng mijozlar bazasi.

Umumiy elektron tijorat tizimlari B2B segmentida deyarli mavjud emas, chunki ushbu segmentning o'ziga xos xususiyatlariga bog'liq. Korporativ elektron tijorat tizimlari, aksincha, B2B segmentida eng keng tarqalgan. Bunday elektron tijorat tizimlari katta hajmdagi xaridlarga ega bo'lgan yirik mijozlarga qaratilgan, ularning egalari tovarlar va xizmatlarning keng assortimentini taqdim etadilar. Ular nafaqat elektron tijorat texnologiyalaridan mustaqil ish jarayoni sifatida foydalanishga, balki ular bilan asosiy biznes operatsiyalarini kuchaytirishga, mijozlar bazasini kengaytirishga, sotishni ko'paytirishga va mijozlarga xizmat ko'rsatish uchun moliyaviy va vaqt xarajatlarini kamaytirishga imkon beradi. Bundan tashqari,

korporativ elektron tijorat tizimlari ko'pincha tashkilot mijozlariga axborot yordamini taqdim etadilar.

Ayni paytda, elektron tijorat tizimlarini rivojlantirish eng istiqbolli yo'nalishlaridan biri hisoblanadi va faol rivojlanish dinamikasini namoyon etmoqda.

Tashkiliy va boshqaruv jihatidan elektron tijorat tizimlari el-ektron tijoratning maxsus shakli hisoblanadi.

Elektron tijorat tizimi - bu axborot xavfsizligi texnologiya- lari va savdo, xarid qilish va boshqa tijorat faoliyatining barcha bosqichlarida elektron bitimlar ishtirokchilarining o'zaro ta'sirini ta'minlaydigan sertifikatlangan tashkiliy, dasturiy va texnik yechimlarga asoslangan keng qamrovli axborot va hisob-kitoblar tizimi.

Elektron tijorat tizimlari - Internetda savdo-sotiq faoliyatini amalga oshirish uchun vosita bo'lgan dasturiy va apparat tizimlari.

Elektron tijorat tizimida rivojlanoshning zamonaviy sha- roitlarda mustaqil biznes yoki mavjud kompaniya ichida tadbir- korlik yo'nalishlaridan biridir.

Internet tarmog'i kanallariga kirish imkoniga ega bo'lgan axborot-texnologik shaklda amalga oshiriladigan elektron tijorat tizimlari tijorat tabiat iqtisodiy operatsiyalarni amalga oshirisni, soddalashtiradi va bu elektron tijoratni yanada tezkor va axbo- rotning shaffofligini ta'minlaydi.

B2C elektron tijorat tizimlari keng iste'mol tovarlarini sotishga, raqamli va real xizmatlar va ishlarni amalga oshirishga qaratilgan.

B2B segmentidagi elektron tijorat tizimlarida eng ko'p uchraydigan operatsiyalar sifatida sotuvchi-tashkilot tomonidan asosiy xo'jalik faoliyatida keyingi islatish uchun materiallar, mahsulotlar, yarim tayor masulotlar, xom ashyo oldi-sotdi bitim- lari hisoblanisi mumkin. Bunga ulgurji tovarlar yetkazib berish yoki shunga o'xshash buyurtma faoliyatini o'z ichiga oladigan har qanday o'zaro harakatlari.

Elektron tijorat dasturlarining ko'lami doimiy ravishda o'sib bormoqda, qo'llanilishning yangi yo'nalishlari paydo bo'ladi. Bugun kunda bir necha nihoyat shakllangan elektron ti- jorat tizimlari haqida gapirishmumkin.

Kompaniyaning bozor strategiyasiga qarab, Internetdagi quyidagi shakllari mavjud:

- elektron biznes karta;
- elektron katalog;
- elektron do'kon.
- savdo internet-tizimlar

Elektron biznes kartasi bir necha sahifalardan iborat bo'lgan kompaniya va uning faoliyati haqida ma'lumot. Bunday saytning asosiy vazifasi - potensial

mijozga oddiy biznes ma'lumotnomasi yoki reklama e'loniga o'xshash bo'lib kompaniyaning xizmatlari bilan tanishish uchun imkoniyat berish.

Mijozni xabardor qilishning yanada rivojlangan shakli - bu tovarlar va xizmatlar haqida batafsil ma'lumot beruvchi va ko'pincha hozirgi narxlar bilan xabardor qiluvchi elektron kata-log.

Elektron do'kon sizga nafaqat mahsulot yoki xizmatni tan-rlash, balki Internet orqali Buyurtma berish va xarid qilish imkoni- yatini beradi.

Nihoyat, savdo internet-tizimi umumiy logistikat izimi, To'var zahiralarini boshqarishni, internet-do'konni va odatiy do'konlarni yagona tizimga birlashtiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Amrhein D., Quint S. Cloud computing for the enterprise: Part 1: Capturing the cloud.
2. British Computer Society, 2014: The Digital Economy
3. Brynjolfsson E. and KahinB. (editors), Understanding the Digital Economy, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, and London, England, 2000, - 408 p.
4. Don Tapscott Publisher: McGraw-Hill Published: 1994 Length: 368 pages
5. Gartner, Inc Отдел стандартов связи МСЭ (Междуна-родный союз электросвязи, International Telecommunica-tion Union) опубликовал Рекомендацию Y.2060, озаглав-ленную «Обзор интернета вещей» (Overview of the Internet of Things)

INTERNET SAYTLARI:

6. <https://www.unisender.com/>
7. <http://www.movable-type.co.uk/scripts/sha256.html>
8. <https://passwordsgenerator.net/sha256-hash-generator/>
9. <https://goldbusinessnet.com/>
10. www.prostocoin.com
11. www.coinmarketcap.com
12. www.ru.wikipedia.ru